
ВІТЧИЗНЯНИЙ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІДИ ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОЦІНЮВАННІ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

*Науменко Світлана Олександрівна,
кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник,
провідний науковий співробітник відділу моніторингу
та оцінювання якості загальної середньої освіти,
Інститут педагогіки НАПН України, м. Київ, Україна
sveta_naum@ukr.net*

Нині цифрові технології є не лише невід'ємним складником усіх галузей суспільного життя, техніки та технологій, а й засобом особистісного та професійного розвитку.

Перспективним є використання цифрових інструментів в системі оцінювання професійної діяльності вчителів закладів загальної середньої освіти (ЗЗСО), яка ефективно функціонує в багатьох країнах. В Україні зовнішнє оцінювання професійної діяльності педагогічних працівників (сертифікація педагогічних працівників) розпочинається із онлайн-реєстрації на спеціальному сервісі на сайті Українського центру оцінювання якості освіти (УЦОЯО), де вчителі створюють електронну реєстраційну картку-заяву та отримують кабінет учасника сертифікації. Сама сертифікація складається із трьох етапів, які послідовно відбуваються один за одним: 1) незалежне тестування фахових знань і вмінь педагогічних працівників, яке проводиться УЦОЯО та його регіональними центрами; 2) самооцінювання власної педагогічної майстерності та 3) вивчення практичного досвіду роботи вчителя, які проводяться Державною службою якості освіти та її територіальними органами.

Перший етап оцінювання – незалежне тестування проводилося лише у паперовій формі. Проте з 01 вересня 2025 р. воно буде проводитися також у формі комп'ютерного тестування [1]. Під час другого етапу оцінювання – самооцінювання вчителі заповнюють анкету самооцінювання і надсилають її на вказану електронну адресу. Третій етап оцінювання – вивчення практичного досвіду роботи педагогів також передбачає використання цифрових технологій, за допомогою яких експерти спостерігають (дистанційно) за роботою вчителя (оцінюють його діяльність під час уроків, уміння здійснювати самоаналіз навчального заняття), проводять інтерв'ю, аналізують самопрезентацію, в якій вчителі висвітлюють свій досвід і досягнення, презентують професійний образ.

У Колумбії з 2015 р. для кар'єрного просування вчителі не складають письмові тести, а натомість подають відеозапис проведеного ними уроку (навчального заняття) [3, с. 76]. Це відео аналізується вчителями-колегами й оцінка за нього становить 80% від загальної оцінки роботи вчителя (ще по 10% – це самооцінювання та оцінювання адміністрацією й учнями).

У США у кожному штаті використовується своя система оцінювання роботи вчителів. При цьому для сертифікації вчителів (для отримання ліцензії на викладання) широко використовуються іспити (тести) Praxis. Ці тести складаються як у паперовому (бланковому), так і у комп'ютерному форматах в офіційному центрі тестування або вдома за допомогою дистанційного інспектора тестування.

Реєстрація на тести Praxis відбувається онлайн, а також за допомогою телефону та пошти.

Тести Praxis являють собою серію тестів, які використовуються для оцінювання основних академічних навичок і знань з конкретних предметів майбутніх викладачів під час ліцензування та сертифікації [5]. Існує три види тестів Praxis: 1) Praxis Core (Praxis Core Academic Skills for Educators) (тести основних академічних навичок), які оцінюють базові (академічні) навички претендентів з читання, письма та математики. Переважно ці тести складаються перед вступом на програми підготовки вчителів; 2) Praxis Subject Assessments (тести з оцінювання предметів), які оцінюють предметні знання претендентів та їхні загальні навички викладання (педагогічні вміння). Мета цих тестів полягає у тому, щоб претендент показав, що він знає свій предмет на рівні, достатньому для того, щоб його викладати. Існує понад 90 різних предметних тестів; 3) Praxis Content Knowledge for Teaching Assessments (СКТ) – тест, який оцінює предметні знання і педагогічні вміння вчителів початкових класів.

Кожен штат США висуває власні вимоги до тестів Praxis, які залежать від навчального предмета, який (які) претендент – майбутній вчитель буде викладати у ЗЗСО, і класу (вікової групи учнів), в якому він буде викладати, та порогового балу, які претендент має отримати, щоб стати сертифікованим учителем у цьому штаті [2]. Наприклад, якщо претендент планує викладати літературу та історію, то він буде складати тести Praxis Subject Assessments з цих двох предметів.

У деяких штатах США замість тестів Praxis використовуються власні іспити (тести) для ліцензування та сертифікації вчителів, які також проводяться у паперовому та комп'ютерному форматах. Наприклад, у штаті Флорида використовують Сертифікаційний іспит для вчителів Флориди (Florida Teacher Certification Examination, FTCE), у штаті Джорджія – Оцінювання Джорджії для сертифікації педагогів (The Georgia Assessments for the Certification of Educators, GACE) [4].

Зауважимо, що в США для оцінювання педагогічної діяльності вчителів ЗЗСО використовують спеціалізовані онлайн-платформи, наприклад TeachBoost. На цих платформах збирається інформація про роботу вчителів та дані щодо спостережень за проведеними ними уроками. Натомість кожний штат США встановлює показники, які враховуються під час оцінювання вчителів ЗЗСО і які збираються за допомогою цифрових технологій. Наприклад, у штаті Нью-Мексико під час оцінювання вчителів враховуються такі п'ять показників: 1) розвиток учнів; 2) спостереження за роботою вчителя; 3) професіоналізм вчителя; 4) опитування учнів; 5) прогули вчителів [6, с. 14]. Наприклад, показник «прогули вчителів» становить 5% від загального рейтингу вчителя і вказує на відсутність педагога понад шість днів на робочому місці без поважних причин.

Аналіз вітчизняного та зарубіжного досвіду показує, що цифрові технології широко використовуються для організації зовнішнього оцінювання професійної діяльності педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти. За допомогою них збирається інформація про педагогічну діяльність вчителів, у комп'ютерному форматі проводяться тести на оцінювання їхніх знань і вмінь. Перспективним є використання цифрових інструментів у системі внутрішнього оцінювання професійної діяльності педагогічних працівників (атестації вчителів) в Україні та підтримки їхнього професійного вдосконалення.

Список використаних джерел:

1. Про внесення змін до Положення про сертифікацію педагогічних працівників : Постанова Кабінету Міністрів України від 14 січня 2025 р. № 31. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/31-2025-%D0%BF?find=1&text=%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D0%BF#w1_1.
2. A Brief Introduction to the Praxis I, II, and III Teaching Exams / by All Star Staff. *All education schools.com* : website. URL: <https://www.alleducationschools.com/blog/introduction-to-the-praxis-teaching-exams/>.
3. Martínez-Castro C. A., Zapata-Cardona L., Castro, W. F. ¿Qué dicen los profesores que enseñan matemáticas sobre las bondades y limitaciones de la evaluación docente?. *Revista Virtual Universidad Católica Del Norte*, 2020. No 59. P. 71–90. URL: <https://revistavirtual.ucn.edu.co/index.php/RevistaUCN/article/view/1145>.
4. Praxis Test. *Mometrix Test Preparation* : website. URL: <https://www.mometrix.com/academy/praxis-test/>.
5. Prepare for the Praxis Exam. *Study.com* : website. URL: <https://teachinglicense.study.com/praxis/#praxis-faq>.
6. Putman H., Ross E., Walsh K. Making a difference: Six places where teacher evaluation systems are getting results / National Council on Teacher Quality. 2018. 28 p. URL: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED590763.pdf>.

СУЧАСНІ ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ В ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНФОРМАТИКИ

Нестерова Олена Дмитрівна

*старший викладач кафедри інформаційних технологій і програмування,
Український державний університет імені Михайла Драгоманова, м. Київ, Україна
o.d.nesterova@udu.edu.ua*

За роки незалежності в Україні неодноразово змінювалися пріоритети розвитку освіти, освітні парадигми, підходи до навчання здобувачів вищої освіти, що було зумовлено різними соціально-економічними чинниками, переходом до інформаційного суспільства, розвитком технологій.

Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2021-2031 роки містить світові сучасні тренди, одним з яких є цифровізація, а однією з багатьох цілей – диджиталізація усіх процесів. Зазначено, що «освіта наразі відстає від цифровізації, і необхідно докласти більше зусиль, щоб скористатися інструментами та сильними сторонами нових технологій» [№4, с. 26].

Невід’ємною складовою професіоналізму викладачів закладів вищої та середньої освіти є цифрова компетентність. Схвалена в 2021 році Кабінетом Міністрів України Концепція розвитку цифрових компетентностей передбачає, що потребує вирішення проблема відсутності єдиних вимог до цифрових компетентностей в системі освіти, одним із основних завдань є розробка змін до законодавства, що забезпечить визначення цифрової освіти, серед шляхів розв’язання проблем – здобуття особою цифрової освіти з використанням нових освітніх технологій та цифрових освітніх ресурсів [№3].